

ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นโยบายแห่งชาติด้านการพัฒนาการศึกษาระหว่างแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 คือการสร้างรากฐานเพื่อการพัฒนาขีดความสามารถของคนเน้นการเตรียมและทำให้คนไทยมีร่างกายแข็งแรง สุขภาพจิตที่ดี มีคุณธรรม แผนพัฒนาการศึกษาระหว่างชาติ ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2540 – 2544) จึงเป็นแผนแม่บทของการพัฒนาการศึกษาของชาติที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาศักยภาพของคนไทยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 โดยมุ่งขยายและยกระดับการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานของประชาชนทั้งหมดให้กว้างขวางและสูงขึ้นถึงระดับการพัฒนาการศึกษาเพื่อความเป็นเลิศ และมุ่งพัฒนาคุณภาพการออกกำลังกายและการเล่นกีฬาให้สอดคล้องสัมพันธ์กับความต้องการของบุคคล ชุมชน และประเทศ ให้เด็ก เยาวชน และประชาชน ได้มีการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

กรุงเทพมหานคร โดย ท่านอดีตผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (คร.พิจิตต รัตตกุล) จึงให้แนวนโยบายด้านการส่งเสริมพลานามัยพร้อม ๆ กับการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านต่าง ๆ รวมไปถึงการฟื้นฟูสภาพแวดล้อมของชุมชนให้น่าอยู่อย่างยั่งยืนต่อไป เหตุเพราะกรุงเทพมหานครเป็นมหานครหนึ่งของโลกที่มีประชากรจำนวนมากอพยพย้ายถิ่นฐานจากทุกภูมิภาคของประเทศไทยรวมกันปัญหาต่างๆ ของกรุงเทพมหานคร จึงเป็นปัญหาที่ไม่ง่ายต่อการแก้ไขและป้องกัน ประกอบกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ภาวะการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของประเทศส่งผลกระทบต่ออย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ต่อเด็ก เยาวชน และประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชากรของกรุงเทพมหานครในเรื่องของ สุขภาพอนามัย ทั้งทางร่างกาย จิตใจ รวมไปถึงสภาพความแปรปรวนทางอารมณ์ในประเทศที่เจริญแล้ว การพัฒนาคุณภาพชีวิตของทรัพยากรมนุษย์จะให้ความสำคัญอย่างยิ่งต่อการป้องกันปัญหาต่างๆ ส่งเสริมและสนับสนุนการออกกำลังกายอย่างต่อเนื่องและพัฒนาสู่ความเป็นเลิศในที่สุด

สำนักสวัสดิการสังคม ในฐานะหน่วยงานกลางที่ดูแลรับผิดชอบเด็ก เยาวชน และประชาชนให้มีสวัสดิภาพที่ดี มีสวัสดิการสังคมอย่างเพียงพอ ทั้งนี้ จึงต้องทำหน้าที่เสริมส่วนที่บกพร่องทั้งของบุคคล กลุ่ม ชุมชน ให้เกิดการพัฒนางานสามารถที่จะช่วยเหลือตนเองได้ และถ้าพิจารณาแนวทางการพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 2 ดังกล่าวข้างต้นด้วยแล้ว จะเห็นว่าแนวทางที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของคน กลุ่ม และชุมชน ได้ดีนั้น การจัดหาสถานที่กลางให้แก่ชุมชนตามนโยบายของท่านอดีตผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร (คร.พิจิตต รัตตกุล) จึงเป็น

แนวนโยบายที่น่าจะเป็นไปได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าว สำนักสวัสดิการสังคมร่วมกับสำนักงานเขตต่างๆ ได้จัดหาลานกีฬาเพื่อส่งเสริมการออกกำลังกาย และใช้เวลาว่างไปกับกิจกรรมทางสังคมให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ชุมชนของตนอย่างเป็นธรรมชาติ และนอกจากนี้ยังจะเกิดประโยชน์ในด้านการป้องกันปัญหาต่างๆ เช่น ยาเสพติด การมั่วสุมด้านอบายมุข อาชญากรรม การว่างงาน ฯลฯ ได้อีกทางหนึ่งด้วย ทั้งนี้ ลานกีฬาหรือลานอเนกประสงค์ซึ่งประชาชนในชุมชนจัดหาร่วมกับสำนักงานเขตต่างๆ เป็นพื้นที่กรุงเทพมหานคร หน่วยงานภาครัฐและเอกชน สนับสนุนให้มีขึ้น โดยการปรับปรุงพื้นที่ว่างของทางราชการหรือเอกชนให้ประชาชนใช้ประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ที่แต่ละชุมชนกำหนด ตามเป้าหมายของกรุงเทพมหานคร ได้กำหนดให้มีลานกีฬาทั่วกรุงเทพมหานครจำนวน 1,000 ลาน ในปี 2543 (ข้อมูล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2541 ,สำนักสวัสดิการสังคม กรุงเทพมหานคร) มีลานกีฬาเกิดขึ้นตามเขตต่างๆ มากกว่า 647 ลาน ทั้งนี้ลานกีฬาแต่ละแห่งนอกจากจะทำหน้าที่ด้านการกีฬาและนันทนาการแล้วยังทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางที่จะส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมของชุมชน หรืออีกนัยหนึ่งคือ เป็นลานชุมชน ลานคนเมือง หรือเป็นสถานที่ซึ่งคนในชุมชนได้ใช้ลานกีฬาเป็นสถานที่จัดกิจกรรมของชุมชนนั่นเอง

จากความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสภาพเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความคับคั่งของจราจรในปัจจุบัน ทำให้ชาวกรุงเทพมหานครเกิดความเครียดมากขึ้น และมีเวลาว่างสำหรับพักผ่อน คลายเครียดน้อยลง กรุงเทพมหานครจึงได้จัดตั้งลานกีฬาขึ้น ในแต่ละเขตของกรุงเทพมหานคร โดยมีคณะกรรมการบริหารลานกีฬา เป็นผู้ดูแลรับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินงานลานกีฬา และมีอาสาสมัครลานกีฬาช่วยในการเป็นผู้นำทางการกีฬา และให้ความรู้ทางการออกกำลังกายพร้อมกับการดูแลรักษาสถานที่ออกกำลังกาย และอุปกรณ์ที่ใช้ในการเล่นกีฬา ในการดำเนินงานลานกีฬา

คณะกรรมการบริหารลานกีฬา และอาสาสมัครลานกีฬาได้ประสบกับสภาพและปัญหาในการดำเนินงานลานกีฬามากมาย การจะลดปัญหาลงให้เป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ จำเป็นต้องกำหนดแนวทางและวิธี ค่อนข้างชัดเจน เนื่องจากการบริหารลานกีฬาในแต่ละพื้นที่ คณะกรรมการบริหารลานกีฬาบางคนอาจจะไม่มีความรู้ ความสามารถในการกีฬา จึงทำให้ลานกีฬามีสภาพและปัญหาในด้านต่างๆ มากมาย เช่น ขาดงบประมาณในการจัดกิจกรรมและพัฒนาลานกีฬา บางลานไม่ได้รับความร่วมมือจากฝ่ายต่างๆ ชุมชนขาดความสามัคคีและไม่ให้ความร่วมมือ การพยายามจัดตั้งกลุ่มสมาชิกลานกีฬาเป็นไปด้วยความยากลำบาก เพราะเกิดจากความขัดแย้งระหว่างคณะกรรมการบริหารลานกีฬา พื้นที่ อุปกรณ์ เวลา ไม่อำนวยความสะดวกในการให้บริการแก่สมาชิกผู้ใช้บริการลานกีฬาได้อย่างทั่วถึง ขาดการประสานงานที่ดีระหว่างเขตกับชุมชน ขาดการประสานงานที่ดีระหว่าง สำนักงานเขตและศูนย์เยาวชน ทำให้การดำเนินงานโครงการลานกีฬาเป็นไปด้วยความล่าช้า เนื่องจากขาดเครื่องมือติดต่อสื่อสารและการประสานงานอย่างเป็นระบบ (สำนักสวัสดิการสังคม, กุมภาพันธ์ 2543)

ปัจจัยทั้งหลายเหล่านี้ส่งผลให้เกิดปัญหาขึ้นในการดำเนินงานลานกีฬาของคณะกรรมการบริหารลานกีฬา อาสาสมัครลานกีฬา และผู้ใช้บริการลานกีฬา ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการดำเนินงานลานกีฬาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ว่าสภาพและปัญหาในการดำเนินงานลานกีฬาในปัจจุบันมีมาก น้อยเพียงใด เพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงานแก่คณะกรรมการการบริหารลานกีฬา อาสาสมัครลานกีฬา รวมถึงสมาชิกที่มาใช้ลานกีฬาทราบถึงสภาพและปัญหา เพื่อทำการแก้ไขและพัฒนาลานกีฬาให้มีคุณภาพต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาของการดำเนินงานลานกีฬาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาของการดำเนินงานลานกีฬาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร ตามการรับรู้ของคณะกรรมการบริหารลานกีฬา อาสาสมัครลานกีฬา และสมาชิกที่ใช้บริการลานกีฬา

ขอบเขตของการวิจัย

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานลานกีฬาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร
2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
ตัวแปรต้น คือ
  - 2.1 คณะกรรมการบริหารลานกีฬา
  - 2.2 อาสาสมัครลานกีฬา
  - 2.3 สมาชิกผู้ใช้บริการลานกีฬา

ตัวแปรตาม คือ สภาพและปัญหาการดำเนินงานลานกีฬาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย

ผู้ตอบแบบสอบถาม ตอบด้วยความเข้าใจและตอบตามสภาพความเป็นจริง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

ลานกีฬา หมายถึง ลานอเนกประสงค์หรือลานกว้าง ๆ ในเขตพื้นที่แต่ละเขต ใช้ในการทำกิจกรรมกีฬาเพื่อการออกกำลังกาย และนันทนาการของเด็ก เยาวชน และประชาชน

สภาพ หมายถึง สภาพที่เป็นจริงในการปฏิบัติงาน ของลานกีฬาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

ปัญหา หมายถึง สิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงานของลานกีฬาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร

การดำเนินงาน หมายถึง การลงมือปฏิบัติงาน ของลานกีฬาเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้แบ่งออกเป็น 9 ด้านดังต่อไปนี้

- ด้านการวางแผน
- ด้านการจัดองค์กร
- ด้านการจัดบุคลากร
- ด้านการจัดงบประมาณ
- ด้านสถานที่ อุปกรณ์ และสิ่งอำนวยความสะดวก
- ด้านการอำนวยความสะดวก
- ด้านการประสานงาน
- ด้านการรายงานผล
- ด้านการสนับสนุน

สมาชิก หมายถึง เด็ก เยาวชน และประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของเขตแต่ละเขตในกรุงเทพมหานคร

อาสาสมัครลานกีฬา หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่พัฒนาลานกีฬาที่มีอยู่ให้ใช้ประโยชน์ได้เป็นอย่างดี ช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยใช้การออกกำลังกาย และเล่นกีฬา และช่วยเผยแพร่การเล่นกีฬาพื้นเมืองกีฬาไทย และนันทนาการ

สำนักงานเขต หมายถึง หน่วยงานปฏิบัติงานกลาง ประสานความร่วมมือกับชุมชนต่างๆ ในพื้นที่รับผิดชอบ ดังนี้

1. จัดให้มีการประชุมประสานแผนปฏิบัติการลานกีฬาในความรับผิดชอบ
2. สรรหาทรัพยากรชุมชนหรือสังคมร่วมสนับสนุน ลานกีฬา
3. จัดส่งข้อมูลความก้าวหน้าของลานกีฬาให้แก่ สำนักงานสวัสดิการสังคม (สนส.) เป็นประจำทุกเดือน

กองนันทนาการและกองการศึกษา หมายถึง หน่วยงานที่ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานย่อย ส่งเสริมสนับสนุนนิเทศและร่วมดำเนินงานในการผลิตบุคลากรชุมชน ช่วยสนับสนุนกิจกรรมลาน

กีฬา เช่น ครุสออนแอโรบิค กรรมการตัดสินกีฬาประเภทต่างๆ ความรับผิดชอบด้านกีฬารวมไปถึง เป็นศูนย์กลางขององค์กรลานกีฬาในการจัดประชุม อบรม สัมมนาวิชาการด้านต่างๆ อย่างต่อเนื่อง

สำนักพัฒนาชุมชน หมายถึง หน่วยงานกลางด้านการส่งเสริมอาชีพสำหรับประชาชน โดยมีโรงเรียนฝึกออาชีพ ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการดูแล นิเทศบุคลากรในด้านพื้นฐานอาชีพ ต่างๆ แก่คนในชุมชนเป็นการดำเนินการในขั้นต่อไป เพื่อองค์กรลานกีฬาเกิดขึ้นอย่างเป็น รูปธรรม

คณะกรรมการลานกีฬา กรุงเทพมหานคร หมายถึง คณะบุคคลในแต่ละลานกีฬา จำนวน 7 - 11 คน ที่ได้รับการแต่งตั้งจากผู้อำนวยการเขต เข้ามาบริหารงานลานกีฬาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานและคณะกรรมการอาจแต่งตั้ง คณะอนุกรรมการเพื่อทำหน้าที่อื่นใดแทนคณะกรรมการได้

คณะอนุกรรมการฝ่ายต่างๆ ในคณะกรรมการลานกีฬา หมายถึง คณะบุคคลที่ได้รับการ แต่งตั้งจากคณะกรรมการลานกีฬา ให้มาร่วมบริหารลานกีฬา ทั้งนี้จำนวนคณะอนุกรรมการแต่ละ ฝ่ายจะมีเท่าใดขึ้นอยู่กับพิจารณาตามความเหมาะสมของสภาพพื้นที่ และดุลยพินิจของคณะ กรรมการลานกีฬา

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงสภาพและปัญหาการดำเนินงานลานกีฬาในพื้นที่กรุงเทพมหานคร เพื่อเป็นแนวทางให้คณะกรรมการบริหารลานกีฬา สมาชิกที่ใช้บริการลานกีฬา และอาสาสมัครลานกีฬา ได้ทราบถึงการดำเนินงานลานกีฬาของแต่ละเขตในพื้นที่ กรุงเทพมหานคร
2. เป็นแนวทางในการพัฒนาพื้นที่ลานกีฬาในเขตกรุงเทพมหานคร
3. ทำให้ประชาชนเห็นความสำคัญของลานกีฬา และเห็นถึงประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับ การพัฒนาทางด้านการกีฬา สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดีขึ้น และมีการพัฒนาการ ทางด้าน ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา